

ZADRUGA.

Glasilo »Zadružne Zveze v Celju«.

Neznosne razmere v našem vinarstvu.

Končni uspeh letošnjega leta je zadovoljil malokateriga vinogradnika. Vpraša se: ali ne morda deloma po lastni krivdi?

Če ne vzamemo v poštev naravnih sil, kakor so to toča, mraz itd., proti katerim se nam ni mogoče uspešno braniti, pridemo do prepričanja, da bi se bilo dalo vendarle mnogo rešiti, ako bi se bila izvršila različna potrebna dela pravilno in ob pravem času. Res je, da se je letos manj zaleglo grozdja in da je slabo vreme oviralo cvetenje; vsejedno bi bila trgategv še kolikor toliko zadovoljiva, ko bi se bilo pravočasno škropilo. Neugodno vreme je sicer nagajalo, da pa škropljenja ni onemogočilo, nam dokazujejo oni vinogradi, ki so ostali do pozne jeseni lepo zeleni in ki so bili še precej povoljno obloženi z grozdom. Večje posestnike je letos posebno oviralo delo na travnikih, da niso mogli obrniti vso pozornost vinogradom. Lažje bi si bili rešili trgategv oni mali posestniki, ki n majo skoraj družega, kakor košček vinograda. In ravno vinogradi teh so kazali vsled poškodbe po peronospori večinoma najbolj žalostno sliko. Kako to? Če iščemo vzroke, moramo priznati, da je eden glavnih vzrokov padanje cen vina v zadnjih letih, ki je povzročilo veliko pomanjkanje denarja. Vina je bilo vsepovsod dovolj, ni ga bilo mogoče spraviti v denar. To in drugi vzroki so pritisnili na ceno in odkar je cena vinu padla, tudi ni bilo več opazovati tiste natančnosti pri obdelovanju vinogradov, kakor smo bili tega navajeni v prejšnjih letih. Da se nekako znižajo pridelovalni stroški in tako ublaži uničujoči vpliv slabih cen, se je iz dozdevne varčnosti opustilo ali pa površno opravilo marsikatero neobhodno potrebno delo. Da pa je površnost v boju proti peronospori še najmanj umestna in se kruto maščuje, so čutili letos vinogradniki vseh vinorodnih krajin. Upajmo, da nas je izučilo v tem oziru temeljito.

Nemožnost prodaje in slabe cene so pa občutili najbolj mali posestniki. Kupec ne išče rad male količine, če mu je blaga dovolj na razpolago. On si preskrbi potrebno raje na enem mestu, ker dobi na ta način bolj enakomerno blago z manjšimi stroški in se tako izogne tudi drugim vsakojakim sitnostim.

Ugodnosti, ki jih imajo večji producenti bodisi pri prodaji svojih pridelkov, bodisi pri nakupu svojih potrebščin, dosežejo lahko mali posestniki le tedaj, ako se organizirajo na zdravi združni podlagi. V borbi za obstanek in zavedajoč se lastnih koristi, se vsi poedinci drugih stanov bolj oklepajo svojih stanovskih združb, kakor se oklepajo baš naši kmetovalci svojih stanovskih organizacij. Ko bi bila strogo stanovska organizacija bolj razvita na kmetih, bi bilo gotovo v marsičem na boljšem. Treba se nam je spominjati samo dogodkov, ki so se vršili v preteklih mesecih. Kmečki vinogradniki, ki so bili več ali manj vsi v stiskah, so predajali svoje vino za vsak denar. Te prisiljene prodaje so itak nizko ceno še bolj znižale. Ko so pa cene poskočile kvišku vsled neugodnih poročil glede letošnje trgatve iz skoraj vseh vinskih krajev, tedaj ni bilo več vina v kmečkih rokah. Če ga je pa še kje kaj bilo, tam so izrabili položaj zopet prekupci, kajti kmet ni vedel pravočasno o spremembi cen nič, ker ni pri hiši časnika, ki bi ga bil o tem poučil. Tu je tudi dokaz, kakšen dobiček ima lahko posameznik v gotovih slučajih, če je naročnik tega ali onega lista.

Ko bi pa bili vinogradniki organizirani in bi prodajali svoje pridelke skupno na združni podlagi, bi ne bilo toliko prisiljenih prodaj in cene bi ne švigale tako sem in tja; prekupci in mešetarji pa si ne bi kar tako zlahkoma polnili žepov na račun kmečkih žuljev. Zadružne smisli nam še manjka. Da se tu in tam vendar že pojavlja, je pozdravljati, kajti tako združeno, skupno delo je lahko pod poštenim, treznim in umnim vodstvom pravi blagoslov za dotični kraj; ker združnim potom lahko doseže mali posestnik tiste gospodarske ugodnosti, ki jih ima drugače le velik posestnik. Malih, kmečkih posojilnic, tako imenovanih »rajfajzenovk« imamo sedaj že mnogo. In namen teh je ravno, da se bavijo poleg denarnega prometa tudi z blagovnim, ki je mnogokrat važnejši ko prvi. V vinorodnih krajih bi šle lahko te posojilnice svojim udom vinogradnikom jako blagodejno na roko, kakor se to že v nekatereh krajih godi n. pr. pri Sv. Barbari v Halozah. Treba je samo se informirati, otresti se predsodkov ter začeti v malem. Seveda zaupanja v samega sebe ne sme manjkati.

Pa kakor vsaka, tudi najboljša stvar, tako ima tudi združno delo svoje protivnike, ki delajo zapreke bodisi iz lakomne sebičnosti, ali pa iz nevednosti. Najbolj pa moramo obsojati tiste, ki skušajo ovirati dobro, a za naše razmere še težavno delo zgolj iz mržnje do gotove osebe in če se ta še tako nesebično trudi samo le za gospodarsko povzdigo svojih sorojakov. Ni čuda, če se marsikateremu na tak način naposled ogreni pričeto delo in se ta slednjič odtegne dobrej stvari le zavoljo ljubega miru. Takim protivnikom gospodarskih zadrug pride vsako sredstvo prav, samo da jim služi v dosego njihovih ciljev. V mnogih slučajih postanejo celo za kratek čas udje, silijo v ospredje, da potem lažje operirajo, ko se seznanijo s celim ustrojem organizacije in če že ne mečejo vodilnim osebam polen pod noge, skušajo preplačevati blago udom ali jim pa dajati njih potrebščine pod ceno. Tako konkurirajo z gospodarsko zadrugo, češ, ko ta izgine s površja, si bomo že povrnili morebitne malenkostne izgube z obilnimi obrestmi. Drugi zopet odvrčajo zadruzi odjemalce in pravijo: »Zadruga prodaja samo tisto, česar udje drugje v denar ne spravijo« ali »udje zadruge so samo tisti, ki ne morejo kje drugje prodati svojega blaga«. To niso domnevanja ali sumničenja, ampak goli fakti, ki so povzeti po istinitih dogodljajih.

Take in enake zapreke naj ne odvrčajo naših posestnikov, osobito vinogradnikov od združenja, če jim je za obstanek; oni pa, ki skušajo preprečiti to, kar sila rodi, bodo ostali v slabem spominu še pri poznejšem rodu.

Z.

Dr. FR. LIPOLD:

O kreditu.

(Po Gide-Weissovem narodnem gospodarstvu.)

(Nadaljevanje in konec.)

Ko govorimo o poslih bankirja, o njegovih kreditnih operacijah, moramo posebej razpravljati o pomenu vpeljave bankovcev. Bankir seveda stremi, kakor vsak trgovec, za tem, da svoj obrat kolikor mogoče razširi, ker s tem pomnožuje tudi svoj dobiček. Kakor smo že povedali, bo s svojim lastnim kapitalom težko shajal in ne bo dosegel zaželjenega uspeha, iskati mora tuj denar, za katerega mora pa večkrat visoke obresti plačevati, če ga hoče dobiti, tako da je njegov dobiček le minimalen. Najlepše bo shajal, če si dela denar sam, če ni navezan na to, da mu posamezniki prinesejo svoje prihranke. In bankirji so prišli na idejo, si kapital,

ki ga potrebujejo, preskrbeti na ta način, da izdajejo obveznice, plačilne obljube, takozvane bankovce. Skušnja uči, da je bila ta ideja zdrava, imela je velik uspeh.

Za menico n. pr., ki se pri banki v eskompt predloži, da banka mesto gotovega denarja svoje bankovce. Človek bi se mogoče čudil, da trgovec te papirje sprejme, ker za svojo menico dobi le novo obveznico, bankovec, in trgovec je vendar iskal denarja, ne kake nove plačilne obljube, pa menjal je le svojo tirjatev za drugo tirjatev. Res je sicer, da je tudi bankovec le plačilna obljuba, tirjatev, kakor menice, vendar vse drugače prikladna in uporabna. Predvsem je treba pomisliti, da je bankovec prenosljiv iz ene roke v drugo, kakor denar brez vsake formalnosti, dočim je prenos menice od enega lastnika na drugega navezan na gotovo obliko in zvezan z jamstvom, ki je posledica indossamenta. Bankovec je plačljiv takoj po predložitvi, menica v največ slučajih še-le v gotovem terminu v plačilo zapade. Ker je bankovec takoj plačljiv, so izključene vsake obresti in vsak eskompt. Vrednost bankovca je torej vedno ista, je neizpremenljiva, kakor pri denarju, dočim vrednost drugih papirjev, ki so vezani na termine, varira, bo manjša, ali večja, čim dalje ali bližje je rok zapadlosti. Plačilna obljuba iz bankovca tudi ne zastara, med tem, ko je vsaka druga tirjatev zastaranju podvržena. In bankovci se glasijo tudi vedno na okrogle svote, ki so v soglasju z denarnim sistemom n. pr. na 10, 50, 100 ali 1000 kron, drugi papirji reprezentirajo pa navadno manjše ali večje svote z desetinkami in stotinkami, ker so pač posledica trgovskih operacij. Bankovec je podpisan od banke, ki je znana tudi v inozemstvu, dočim je dolžnik iz kakega drugega papirja znan le v ozkem krogu onih, s katerimi je v trgovskih zvezah.

Vse te okolščine pripomorejo k temu, da bankovec vsakdo sprejema kot gotov denar. Vendar pa je treba natančno razločevati med različnimi papirji, ki kurzirajo kakor denar, dasi so si podobni in za lajika komaj razločljivi. Imamo troje vrst takih papirjev:

1. papirnat denar, ki nadomestuje nekje (n. pr. v kleti banke) založene srebrne ali zlate novce. Tak denar je bil svoj čas v Nemčiji v rabi in se je izdajal mesto tolarjev, ki so bili veliki in težki in zato za promet neprikladni. Pa za vsak tak papir je ležal v kleti banke tudi res tolar, odločilna za izdajo tega papirja je bila le prikladnejša oblika.

2. Bankovci, ki so le obljuba, da plača izdajatelj pri predložitvi tega papirja tako in tako svoto v gotovem denarju.

Vrednost teh papirjev je seveda povsem odvisna od izdajatelja, če ta uživa neomejeno zaupanje, bodo tudi njegovi papirji kurzirali, kakor gotov denar in se bodo radi prikladne oblike še bolj udomačili, ko kovan denar. O teh papirjih bom še pozneje govorili.

3. Papirnat denar, ki ga izdaje država. Tak papir ničesar ne nadomestuje in ničesar ne obljubuje. Ti papirji so papirnat denar v pravem pomenu besede; izdaje jih država, ki nima denarja. Na papirju je sicer zapisano recimo 50 fl in človek bi mislil, da država obljubuje proti predložitvi tega papirja plačati 50 fl; pa temu ni tako, to je le fingirano, država ne plača nič, ker je izdala ravno te papirje v stiski. Težko je pojmiti, da se vzlic temu taki papirji vzdržujejo, pa skušnja nas uči, da je vendar mogoče tudi take papirje upeljati. Do nedavne dobe smo tudi pri nas imeli še take papirje, to so bili n. pr. naši stari petdesetaki. Postava, s katero država take papirje upelje, določa, da lahko z njimi plačujem svoje davke in druge obveznosti napram državi, zakaj bi torej tudi posamezniki teh papirjev ne sprejemali, kakor kovan denar? Toda pomisliti je treba, da daje tem papirjem njihovo veljavo edino-le postava, in postava, ki jim je dala to veljavo, jim jo lahko tudi vzame ali jo zmanjša, taki papirji zgubijo tudi svojo veljavo izven državnih mej, dočim kovani denar obdrži vedno vsaj svojo kovinsko vrednost, ki je le majhnemu variranju podvržena in internacionalna vrednost. Z ozirom na bankovce, ki jih izdaje banka, je pa treba pripomniti, da so taki bankovci, kakor rečeno, plačljivi takoj po predložitvi in se jih lahko vedno zamenja za kovan denar, kar je pri državnem papirnatem denarju izključeno, in da se bankovci izdajajo le v zvezi s trgovskimi operacijami, ki določujejo tudi množino izdanih bankovcev. Bankovci se izdajajo potom eskompta, deloma tudi potom lombarda. Trgovec prinese svojo menico n. pr. na 1000 K, banka mu da bankovec za 1000 K ali pa zastavi vrednost, na katero dobi dovoljen kredit v bankovcih. Banka ima torej za izdane bankovce vedno v svojih rokah menice ali druge vrednosti, dočim izdaje država svoje papirje, da krije svoje potrebščine in ne pozna pri tem drugih mej, ko visokost svojih finančnih potreb. Bankovec je podpisan tudi od zavoda, ki stremlja za tem, da si ohrani svoj dober glas in svoj kredit, dočim vseh takih ozirov država pri izdaji papirnatega denarja ne pozna.

Bankovce, ki so kreditni papirji, je treba torej ločiti na eni strani od drugih kreditnih papirjev n. pr. menic in na drugi strani predvsem od državnega papirnatega denarja, s katerim se pogosto

zamenjujejo. Zgoraj omenjeni nadomestni papirji so pa itak le izjemno v rabi.

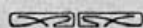
Toda prav lahko se dogodi, da se bankovci po svojem bistvu približajo državnemu papirnatemu denarju; mogoče je namreč, da se določi tudi za bankovce prisilni kurz, to se pravi, da se vsaj začasno izplačevanje bankovcev v kovanem denarju sistira. Dogaja se to navadno v časih kriz, tudi pri naši avstro-ogerski banki je plačevanje v zlatu še vedno sistirano, odločilno za to pa je največ medsebojno razmerje obeh državnih polovic. Pa tudi v takem slučaju je še vedno dovoli varnosti v tem, da se vendar izda le toliko bankovcev, kolikor jih trgovski obrat potrebuje in v kritju, o katerem bomo pozneje govorili. Toda mogoče je pa, ne le da se določi za bankovce prisilni kurz, ampak da se jih izda tudi čez ono naravno mero, ki jo določa potreba obratnega kredita. Dogodi se namreč, da najme država pri taki banki večje posojilo; s tem je sicer padla v vodo varnost naravne regulacije, ki bo pa navadno v imenu banke še vedno tako velika, da bankovci brez spremembe njih vrednosti kurzirajo. Vendar pa v takih operacijah leži največja nevarnost, izvor kriz in polomov. Tudi avstro-ogerska banka je svoj čas posodila državi 80 milijonov goldinarjev.

Treba nam je še razmotrivati o tem, kedo naj izdaja bankovce. Skušnja je učila, da so se države odrekle direktni izdaji bankovcev ter da se poslužujejo v to bank, ki uživajo večje zaupanje, ker se pač vsakdo zaveda, da se bo banka ustavljala preveliki izdaji bankovcev, ki jo lahko privede v propad, do skrajnosti in ker bodo posamezni recimo akcionarji banke bolj varovali svoje interese, ko pa država, ki naj ima pred očmi le splošni blagor. Le v Rusiji in na Švedskem izvršuje ta posel država sama. Ta princip zagovarjajo socijalni demokrati, ker vidijo v tem socializiranje kredita.

Sredi preteklega stoletja se je mnogo razpravljalo o načelih bančne prostosti. Zastopniki ideje bančne prostosti zahtevajo: 1. prosto konkurenco, da sme namreč vsaka banka izdajati bankovce in 2. prostost v emisiji, da naj se banka v izdajanju na nobeden način ne ovira, sama si naj izdajanje uredi, kakor smatra za najboljšo. V zagovor svoje zahteve po prosti konkurenci navajajo znan narodno-gospodarski princip, da monopol podražuje in konkurenca cene niža in zahtevo svobodne emisije zagovarjajo s tem, da pravijo, vsaj bankovci se izdajajo le potom kreditnih operacij; če ni takih, ki bi iskali kredita, tudi ni priložnosti za izdajanje bankovcev in da je kredit prav kratek. Protargumenti so, da itak

vsaka banka eskomptira, da je konkurence torej dovolj, denar delati ima pravico le država, torej tudi edino ona pravico podeljevati bančni privilegij, da bi potem znižanja obrestne mere pod normalno mero vendar lahko banka čez mero izdala bankovcev in privedla sebe in upnike v propad. Edino na Škotskem je izpeljan ta princip svobode kolikor toliko popolno. Povsodi drugod pa je izdajanje bankovcev radi večje varnosti monopol ali pa obstojajo strogi predpisi za njih izdajanje. V največ državah sta celo obe zahtevi kombinirani.

Vsaka država ima seveda svoje karakteristične tipe. Na kratko naj h koncu le še omenimo principe, na katerih bazira ustroj avstr-ogrske banke. V Avstro-Ogrski imamo le to edino banko, ki je naslednica l. 1816. ustanovljene avstrijske nacionalne banke. Današnji ustroj banke bazira na ces. naredbi z dne 21. sept. 1899. Svota vseh v prometu se nahajajočih bankovcev mora biti krita po dveh petinah v zlatu, h kateremu se prištejejo še devize, to so menice na inozemske trge, ostanek v menicah in v drugih vrednostih. Maksimalna svota nekritih bankovcev znaša 400 milj. kron. Za bankovce čez to svoto se mora plačati 5⁰/₀ pristojbin, ki se razdeli na obe državni polovici. Na čistem dobičku, ki presega 6⁰/₀ dividendo, ki jo dobijo akcionarji sami, participirajo obe državni polovici skupno z akcionarji vsak do polovice. Za čas, dokler je izplačevanje v zlatu, kakor že zgoraj omenjeno, še sistirano, imajo bankovci prisilni kurz in je banka odvezana od dolžnosti bankovce pri predložitvi takoj v zlatu izplačati. Do tega časa sme tudi banka še izdajati bankovce po 10 in 20 K; v statutu je namreč določeno, da je najmanjši bankovec 50 kronski.

Obrtni kredit.

(Dalje).

2. Trgovcem in obrtnikom na deželi lahko s kreditom pomagajo tudi hranilna in posojilna društva — t. zv. posojilnice — rajfajznovke; ker pa so obrti osredotočene v mestih in rajfajzenovke delujejo skoro izključno na kmetih, njihov pomen za obrtni kredit ni ravno posebno velik.

3. Hranilnice.

Ti zavodi so se začeli pri nas ustanavljati v začetku 19. stoletja po tujih — glavno francoskih — vzorih predvsem s tem namenom, da se občinstvu omogoči vlaganje prihrankov in

se s tem vzgaja k štedljivosti, katera se po vsej pravici smatra za enako važni steber blagostanja kot trudapolno delo. Kot prva se je ustanovila l. 1819. dunajska hranilnica, dozdej najmogočnejši zavod te vrste v Avstriji. Od tistega časa naprej so se po celi Avstriji, tako tudi pri nas na Slovenskem, snovali enaki zavodi, bodisi mestne hranilnice z jamstvom dotičnih mest, bodisi okrajne z jamstvom enega ali več okrajev. Vložene prihranke morajo hranilnice uporabljati tako, da lahko na eni strani izplačujejo vlagateljem primerne obresti in jih tako še bolj navajajo k štedljivosti, na drugi strani pa da lahko vlagateljem vloge na zahtevo ali po kratki odpovedi izplačajo; načela, po katerih se morajo torej hranilnice ravnati so: mobilnost (gibljivost) in varnost vlog. Zato ni svetovati in tudi ni dovoljeno, da bi hranilnice vse ali precejšen del svojih vlog razposodile na hipoteke, ampak skrbeti morajo tudi za mobilnejše naloženje enega dela svojih vlog in sicer lahko nakupijo varnih vrednostnih papirjev (s t. zv. pupilarno ali sirotinsko varnostjo t. j. papirje, v katerih je lahko vloženo imetje sirot, upravljano pod nadzorstvom nadvaruške oblasti); lahko posodijo na vrednostne papirje (lombard); če to dovoljujejo potrjena pravila, lahko nalagajo gotovinske preostanke v gotovi višini (najvišje do zneska rezervnega fonda) v druge depozitne zavode (večje hranilnice, z dovoljenjem ministerstva tudi v bankah); in končno lahko — a tudi le, če to pravila dovoljujejo — kupujejo ali eskontujejo menice, plačljive v kraju, kjer ima dotična hranilnica svoj sedež, ako so preskrbljeni najmanj 3 podpisi, od katerih mora eden biti od protokolirane firme. Dozdej se je sicer godilo vse to le v mali meri, tako da je tudi pomen hranilnic za obrtni kredit bil le skromen. Šele v zadnjem času se ponekod, tako n. pr. na Češkem, začenja širiti razumevanje važnosti kratkodobnega meničnega kredita in sicer v tej smeri, da bi hranilnice jemale v eskont menice od posojilnic.

Da imajo v hranilništvu pri nas Nemci premoč, je naravno: mesta so v njihovih rokah, tudi mnogo okrajnih zastopov, poleg tega pa imajo v Ljubljani mogočno kranjsko hranilnico, ki je po svoji upravi sicer nemška, a ima večino vlog od Slovencev. V novejšem času ji je začela sicer ljubljanska Mestna hranilnica delati hudo konkurenco, in upati je, da bo tudi nova od strani kranjskega deželnega odbora ustanovljena »Občinska hranilnica« pripomogla k temu, da se stre premoč nemškega denarništva na Slovenskem.

4. Akcijske banke.

Najvažnejši činitelj v obrtnem kreditu so banke v ožjem pomenu besede t. j. akcijska podjetja pridobitnega značaja. Njih delo je predvsem eskont menic t. j. banke kupujejo nezapadle menice, odračunši si pri tem primerne obresti iz dela menice; odtod tudi nekaterih nazivi kot diskontne, eskontne itd. banke. A tudi pri drugih, če imajo tudi drugačna imena, je eskontno poslovanje v preteži. Sredstva za diskontovanje si ustvarijo na eni strani s svojimi milijonskimi kapitali, na drugi strani s prejemanjem vlog, v čemur konkurirajo s posojilnicami in hranilnicami. Vlagajo se pa ne le hranilne vloge, ampak tudi vloge na tekoči račun, s katerimi vlagatelj hoče zopet hitro razpolagati. A tudi teh lahko banke vsaj en del uporabijo za nakup kratkotrajnih menic: nekatere vloge se dvignejo, druge se istočasno vložijo; poleg tega pa si lahko banka, če ima dober menični material, preskrbi večjo sigurnost za slučaj nepričakovane potrebe z reeskontom menic, t. j. proda menice — če le mogoče z dobičkom — zopet naprej drugi banki ali kakemu kapitalistu, ki skuša tako svoj mobilni kapital na kratek čas vložiti. V borznih krajih je denarna borza mesto, kjer se poleg trgovanja z vrednostnimi papirji, s tujimi menicami ali devizami, in s tujimi, od slučaja do slučaja tudi domačimi plačilnimi sredstvi — t. zv. valutami — povprašuje vedno tudi po menicah in se jih ponuja, in se s tem regulira oseka in plima denarne gotovosti bank. Neizogibno središče, ki ima pri tem izravnavanju in v vobče v celi organizaciji kratkotrajnega obrtnega kredita največji pomen, pa je t. zv. bankovčna (asignacijska) banka t. j. banka, ki ima od države pravico za izdajanje bankovcev; pri njej si skušajo tudi druge banke z reeskontom preskrbeti potrebno sigurnost.

Na Slovenskem imamo razun nemških bank in njih podružnic edino dve banki, ki se menda pečata tudi z obrtnim kreditom: Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani in Jadranska banka v Trstu. V koliko se pečata res tudi z obrtnim kreditom in v koliko bo to storila v novo osnovana kranjska deželna banka, o tem nimamo natančnih podatkov.

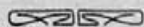
5. Vrste obrtnega kredita.

Kredit pri dobaviteljih je ali kredit »na račun« ali pa menični kredit. V prvem slučaju dobavitelj samo zapiše kreditovano svoto odjemalcu kot dolg do gotovega dne; ako odjemalec ne plača in če pride do tožbe, lahko dobavitelj, ki toži, (če je protokoliran

trgovca) kot dokaz svoje terjatve predloži svoje trgovske knjige. S tem so vedno združene gotove neprilike, izguba časa, včasih tudi izdatki, zato pa dobavitelji dajejo kredit na odprt račun osebam, o katerih solidnosti se dozdej niso prepričali, le na podlagi dobrih informacij, ako jih k temu sicer ne sili prehuda konkurenca. Zato solidni kupci-odjemalci gledajo jako na to, da morejo dobiti blago na menični kredit, ker vidijo v tem priznanje svoje zanesljivosti.

Vendar ima ta način kredita tudi mnogo slabih strani; ne le da dobavitelj ne dobi izvršenih naročil takoj plačanih, ampak mora čakati, da terjatve zapadejo. Koliko škode lahko naraste dobavitelju, če ima mnogo odjemalcev, ki mu niti takrat, ko je terjatev že zapadla, še ne plačajo; koliko stroškov in koliko jeze je z opomini in koliko izgube časa. Zato je naravno, da dajejo dobavitelji prednost meničnemu kreditu, ki jim omogoča disponirati z še nezapadlimi terjatvami potom prodaje menic v bankah t. j. z eskontom. Tudi pri nas že prehaja ponekod v navado, da dajejo banke svojim trgovskim prijateljem prednime na fakture (račune), torej na njih računske terjatve, in jim tako omogočajo, da dajejo svojim odjemalcem blago na nemenični kredit. A ta način kredita, pri katerem je odstopljena faktura banki samo dokaz, da je njen dolžnik solventen, zahteva kot predpogoj resno informacijo in ozki trgovski stik med banko in njenim dolžnikom, obenem pa pravico, kadarkoli vpogledati v njegove trgovske knjige; gotovo je tudi, da je tak kredit za banko na eni strani riskantnejši, na drugi pa neprilичnejši nego eskont menic, podpisanih od dobavitelja in njegovega odjemalca.

(Konec prihodnjič.)

Draginja.

V »Češkem narodnogospodarskem društvu« v Pragi je dne 18. t. m. predaval znani češki narodnogospodarski učenjak dr. Matys o danes najbolj aktualnem vprašanju: o draginji. Podajem v naslednjem glavne misli iz njegovega obsežnega referata, ne da bi se z vsemi izvajanja tudi strinjal. Evo:

Današnje cene živil so najvažnejši gospodarski pojav, čegar priče smo. Tožbe o visokih cenah živil se ponavljajo gotovo že šest let; a cene ne gredo navzdol, ampak navzgor. Spočetka je vladalo mnenje, da se gre za prehodni pojav, ker je bilo navadno, da so po suhi letini l. 1904. cene l. 1905. intenzivno narasle.

Narasla je osobito cena mesa in živalskih produktov sploh. Po nekoliko prehodnih vpadih so se cene teh produktov zopet dvignile in danes so za 50% višje kot l. 1905. Danes, po šestih letih vednega naraščanja cen še govoriti o prehodnem pojavu, bi bilo smešno. Žal, da niso samo cene mesa in živalskih produktov, pri katerih opazamo naraščajočo tendenco. Tudi žita so dosegla v tem času cene, kakor jih ne pomni naša generacija, cene kakor v letih lakote v polovici 19. stoletja.

In tudi te stalno naraščajo, četudi tu in tam vsled neenakih letin kolebajo. Za cenami živil in vzporedno z njimi so šle cene drugih pridelkov, v prvi vrsti vseh onih, ki so v zvezi s kmetijskimi pridelki: kož, drv, krme, rastlinskih in živalskih masti itd. Razume se samo ob sebi, da so s cenami teh surovin šle sorazmerno višje tudi cene iz njih pridobljenih izdelkov. In kdor zasleduje današnje pojave na bombaževem trgu, se ne more ubraniti utisu, da se gre tudi tam za nov proces v cenah, katerega konca danes niti slutiti ne moremo, ki je pa v zvezi s splošnim podraženjem rastlinskih pridelkov. Gotovo je torej, da ima cenovno gibanje v vseh produktih panogah svoj vzrok zvečine v podraženju kmetijskih pridelkov. Druge činitelje, osobito podraženje dela, je uvaževati samo kot pojave na gotovih ozemljih, nikakor pa ne za razjašnjenje današnje revolucije v cenah, ki se širi po celem svetu. Najvažnejša lastnost današnjih draginskih pojavov je, da je to pojav v resnici splošni, svetovni. S tega stališča moramo promatrati situacijo.

Splošna draginja žita in njeni vzroki.

Tozadevno še ni pravega preglednega dela. Važne podatke sta podala profesor dr. Saalv v Sombartovem »Archiv für Sozialwissenschaft« in M. Schippel v »Sozialistische Monatshefte«. Iz tu podanih spisov si moremo napraviti sledečo sliko: Do l. 1904. so stale Združene severno-ameriške države v ospredju vseh držav, ki so zalagale svetovni žitni trg; l. 1904. pa je nastal zanimiv preobrat. Severno-amerikanski veliki mlini so morali, da so zadostili svojim eksportnim naročilom, kupovati kanadsko in rusko žito. L. 1905. stoje Združene države že na tretjem mestu med zalagatelji svetovnega trga, ki je nudil sledečo sliko:

Od 100 milj. met. stotov so dali na svetovni trg:

	pšenice	žita	ječmena	ovsa
Ogrsko	10	14	14	19
Rusko	21	62	57	44

Rumunsko	7	5	6	6
Bolgarsko	3	9	3	—
Srbsko	1	—	—	—
Turčija	2	5	6	6
Vzhodna Indija	7	—	—	—
Sev. Amerika	19	5	11	6
Kanada	8	—	3	19
Argentiniya	20	—	—	—
Avstralija	1	—	—	—
Alžir	1	—	—	—

Najvažnejši producenti žita za svetovni trg so torej danes: Rusija, Argentiniya in Severna Amerika.

Izvoz Rusije ni, kakor znano, posledica resnične nadprodukcije, ampak nenavadno nizkih življenjskih potreb ruskega naroda. Z naraščanjem teh mora brez ozira na naraščanje naroda padati tudi množina izvoza, ako se ne bo vzdržalo ravnotežje zboljšanjem in zvišanjem produkcije, o čemur pa najboljši ruski možje kakor n. pr. Čuprov za dogledno dobo izražajo resne pomisleke. Argentiniya bo — se zdi — v najbližji bodočnosti skoro gotovo edina znamenitejša zaloga sveta. Še l. 1890. na 1891. je obsegala z žitom posejana površina te države 118.800 ha, se je dvignila l. 1901. na 1902. na 325.760 ha, l. 1902. na 1903. na 3.695.345 ha in je obsegala l. 1907. na 1908. že 5.759.000 ha. Kolonizacija torej silno narašča. V primerno manj odstotkih narašča pridelek. Leta 1899 se je naželo na 321.240 ha 2.956.710 ton pšenice, 1.524.000 turščice, l. 1907. pa na 5.579.000 ha tudi le 5.474.000 ton pšenice in 3.416.000 ton koruze, torej na 18 krat večji površini komaj dvakrat večji pridelek.

Kmetijsko gospodarstvo v Argentiniyi je danes jako ekstenzivno, njegovo težišče ni v žitni produkciji, ampak v produkciji živine, za katero so pogoji posebno ugodni. Po mnenju poznavalcev razmer pa v doglednem času ni mogoče, da bi argentinska žitna produkcija mogla povzročiti na svetovnem trgu enako revolucijo v cenah, kakor kolonizacija Združenih držav Severne Amerike, tudi če se računa s tem, da bi argentinski farmar ostal oni vedno delavni človek kot je danes.

Severoameriške Združene države so bile zibelka agrarne krize pred 40 leti. Silna kolonizacija Združenih držav je povzročila velike prevrate v kmetijstvu ne le v cenah pridelkov, ampak tudi v pridelovalnih metodah. Naraščanje kolonizacije Sev. Amerike lahko presodimo iz sledečih števil:

krog l. 1849. je bilo posejanih vsega	8,000.000	acres
» » 1874. » » » »	20,000.000	»
» » 1898. » » » »	44,000.000	»

Od l. 1898. je setvena površina v celoti stabilna; ne veča se, nasprotno v nekaterih državah se krči, osobito površina posejana s pšenico.

Stagnacija žitnega pridelovanja

James J. Hill komentira v World's Work te pojave takole: V bodoče primanjkljaj, ki ga bomo morali nadomestiti, v resnici ne bo mal. Ves pridelek pšenice treh starejših držav New Jorka, Ohia in Michigana je tvoril l. 1882. 87,914.200 bushelov, l. 1907. le 50,605.000 bushelov. Popolnoma primerno je, če cenimo bodoče zmanjšanje naše pšenične produkcije iz podobnih razlogov na $\frac{1}{2}$ bušla letno po akru. Ako to preračunamo na našo današnjo setveno površino, ki znaša 45 milj. akrov, bi znašal primanjkljaj krog $22\frac{1}{2}$ milj. bušlov. Na drugi strani pa priraste našega prebivalstva bodisi s porodi bodisi s priseljevanjem letno krog 2 milijona in ti morajo živeti. Ako se računa na vsako glavo pšenice $6\frac{1}{2}$ bušla — že danes vlada ta razmerno nizki konzum — potrebujejo torej letno za 13 milijonov bušlov več. Iz nekega vira bi torej morali letni primanjkljaj nad 35 milijonov bušlov kriti. Pri tem pa omahuje množina ameriške žetve po vremenskih razmerah za 10, 20 do 60 milj. meterskih stotov, torej za prilično toliko, kolikor znaša cela žetev Avstro-Ogrske. Zato kolonizacija Združenih držav miruje. Vzrok je v prvi vrsti okolščina, da ni več zemlje z za kolonizacijo tako ugodnimi pogoji, kakor je bila pred leti. Nadaljno povečanje setvene površine bi bilo mogoče le z bistveno večjimi stroški, torej pod pogojem višjih dohodkov ozir. višjih žitnih cen. Razširjanje setvene površine s pomočjo dovajanja vode je pokazalo, da je zvezano z velikimi tehničnimi težkočami, ker voda vsebuje znatno množino soli, in postane zemlja, ki se je nasrka, v kratkem času nerodovitna. Mislilo se je torej na namakanje po drugih metodah, a doslej brez uspeha.

Druga dežela, na katero se opirajo nade svetovnega trga, je Kanada. Tam se je povečala površina, posejana s pšenico, od 2,327.152 akrov l. 1890. na 7,712.000 akrov l. 1907. in pridelek pšenice od 10,181.000 q v l. 1890. na 24,940.000 q v l. 1907. L. 1906. je znašala žetev celo 31,700.000 q. V koliko je še mogoča kolonizacija Kanade, o tem še danes ni dovolj jasnosti. Tozadevna preiskovanja, ki jih je naročila vlada, niso imela za-

željenega uspeha. A že iz zgornjih številk je dovolj očitno, da se nahajamo v perijodi počasne stagnacije žitnega pridelka, in da je 7 debelih let, ki jih je nudila Severna Amerika človeštvu, posebej staremu svetu s svojim mogočnim kolonizacijskim delom, že za nami. To dejstvo samo pa ni edino, ki povzroči pritisk na cene. So bili časi, ko se pri nas niti na veleposestvih, pri razmeroma nizkih žitnih cenah, ni konzumiralo toliko pšenične moke kakor danes v. poslednji koči na vasi. Veliko pocenjenje pšenice vsled ameriksanske nadprodukcije je imelo baš za posledico tudi ogromno zvišanje potrebe. K temu se je pridružil še izvesten preobrat v konzumu vsled nenavadnega razvoja komunikacij, ki so vplivale na prenos konzumnih navad, doslej lastnih v prvi vrsti le mestnemu prebivalstvu, v najzakotnejše vasi. Ta proces doslej še niti zdaleč ni končan, ampak lahko pričakujemo, da bode povpraševanje zlasti po pšeničnih pridelkih še dalje naraščalo. Evropske konzumne navade prehajajo nagloma celo v dežele, kjer doslej ni bilo o njih sluha ne duha, namreč na Kitajsko in Japonsko. Vsporedno z rastočim povpraševanjem narašča število prebivalstva Evrope in Amerike, torej prebivalstva konzumnih središč, ki so doslej izključno odločevala pri popraševanju. To so prilično temeljni vzroki naraščanja cen na svetovnem žitnem trgu, in ni upanja, da bi se kedaj vrnili dnevi nekdanjih zmernih cen.

Naraščanje cen na svetovnem trgu.

Washingtonska Bureau of Labor je izdala letos običajno statistiko cen farmskih pridelkov za leta 1890 — 1909. Cene let 1890 — 1899 jemlje za primerjalno podlago in sicer število 100. Pri primerjanju s to temeljno ceno je stala pšenica l. 1894 74,4, maja l. 1909 je prišla na 185,4 in v zadnjem letu februarja in marca nad 158 in 159. Glasom borznih zapiskov je stala pšenica 0 v New Jorku:

1. jan.	1906. K 16,60,
1. jan.	1907. K 14,60,
15. maja	1907. K 18,40,
15. maja	1908. K 19,10,
15. maja	1909. K 24,10.

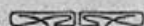
Kot zanimivost bodi konstatirano, da naše domače cene pšenice povprečno v l. 1886 — 1898 nikjer ne dosegajo višine K 24,10, in da je bila l. 1895. povprečna cena pšenice pri nas nižja nego cena pšenice v New Jorku 1. jan. 1906, v letu izvanredno bogate žetve, kar pa se je sicer v cenah poznalo šele prihodnje leto.

Ceno svinj navaja Bureau of Labor v onih relativnih številkah l. 1896. na 78'3, v marcu l. 1910 na 238, torej trikrat višjo. Enako pri ovcah in drugih živalih. V celoti pravi poročilo: Izmed vseh skupin izkazuje največje naraščanje cen kmetijski pridelki, pri katerih je znašalo zvišanje v letih 1896 do 1909 95'5⁰/₀, tako da je bila njih cena l. 1909 skoro dvakrat toliko kot leta 1896.

Marca l. 1910. je bila cena skoro 2¹/₂ krat tako visoka kot l. 1896., ter za 36⁰/₀ višja kot povprečna cena l. 1908, ki je znašala 133'1. To je razvoj cen v severno-amerikanskih Združenih državah, v zibelki naše agrarne krize, ki nam je prinesla carinsko obrambo kmetijskih pridelkov.

Pri tem naraščanju cen na svetovnem trgu pa se seveda ne gre za strogo naraščevalno črto, ampak le za splošno naraščevalno tendenco. Cene padajo in naraščajo in vpliv na to kolebanje cen imajo pač najrazličnejše okolščine. V prvi vrsti seveda bogate letine, v drugi pa tudi špekulacija. Špekulacijski življi so v poslednji dobi dvakrat slabo vplivali na svetovni trg. Prvič v letih 1897 — 1898, drugič l. 1909. Bil je to špekulant Leiter v Patten. Posezanje špekulantov v svetovnotržne razmere sicer more povzročiti prehodno kolebanje cen, ne pa tudi trajne tendence.

(Konec prih.)

Razmere kmetijskega delavstva na Danskem.

Z gmotne strani niso delavske razmere za danskega kmeta nič boljše kot pri nas. Ako upoštevamo danske draginjske razmere, osobito pa točnost in zanesljivost, s katero dela danski kmetijski delavec, in množino dela, ki ga opravlja skoro brez nadzorstva, v primeri z našim, ni ravno tako velike razlike med mezdo, kakor se vidi na prvi pogled.

Kolikor je znano, se giblje mezda posla, ki ima v gospodarjevi hiši za sebe prjetno sobico in redno hrano, od 200 do 500 danskih kron (1 danska króna = 1'33 naše krone). Povprečna letna plača posla na Danskem je krog 300 danskih kron.

Dninar, ki je uslužben celo leto in se loči od posla samo po tem, da lahko na en dan odpove, dočim ima posel pogodbo na ¹/₂ ali 1 leto, dobi poleg hrane in stanovanja v zimskih mescih po 0'75 do 1 dan. K na dan, v pomladanskih in jesenskih delih

po 1'25 do 1'75 dan. K, v žetvo 2 do 3'50 dan. K na dan. V žetvo in tudi sicer, če se nagrmedi veliko dela, se pokličejo tudi kočarji iz okolice, ki imajo tam svoja mala gospodarstva, na delo na večja posestva, navadno s hrano in mezdo, ki je nekaj večja, nego jo dobijo dninarji, ki so vedno tam zaposleni. V ostalem času pa opravljajo ti kočarji delo na svojih zemljiščih, ki so vedno v vzornem redu. Za to, da pomagajo na večjih posestvih samo, kadar je največ dela, imajo razne ugodnosti, n. pr. če nima kočar vprege, mu posodi kmet svoje konje za obdelovanje polja zastóni, ali pa mu da kako drevo iz gozda itd. Praktikanti, upravitelj in delovodja so najeti vedno s hrano in stanovanjem za $\frac{1}{2}$ — 1 in več let za plačo, ki se giblje pri praktikantih od 300, pri delovodjih od 400 — 700, pri upraviteljih od 700 K naprej. Krmilci, ki navadno dobe hrano in stanovanje, so najeti na 1 do več let in dobivajo, množini dela primerno, 400 — 800 dan. kron na leto.

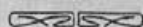
Stanovanja za neoženjeno delavstvo so navadno pri gospodarskih ali stanovanjskih poslopih prizidana in sicer: za krmilce konj in za posle pri konjskih hlevih, za krmilce goveje živine in svinj pri dotičnih stajah, za ostalo delavstvo pri kozolcu ali gospodarskem poslopiju, za upravitelje in praktikante pri konjskih hlevih ali pa v podstrešju stanovanjskega poslopja, za ženske posle vedno pri stanovanjskem poslopiju. Posestva, kjer bi spala služinčad v hlevu, menda ne najdeš nikjer na celem Danskem. Zgoraj omenjene sobice za posle so skoro povsod prirejene za 1, redko za 2 ali več oseb. Sobe za delovodja, upravitelja in praktikante se razlikujejo od ostalih po tem, da so lepše urejene in da imajo peči. Zato pa ima vsa ostala služinčad še posebej eno sobo, v kateri se lahko zbira po delu k skupni jedi in razgovoru. Pozimi se v tej sobi kuri. Vendar delavstvo celo zahteva v vsako sobo peči, češ, da v skupni sobi v razgovoru lahko starejši — včasih nehote — nravnostno slabo vplivajo na mlajšo služinčad. Vse sobice so čiste in svitle.

Hrana je obilna in po danskem okusu dobra. Hrana se ne odmerja posameznikom, tudi ne meso. Le o praznikih dobi vsak svoj del, ki je pa vedno zadosten. Navadno je hrana vedno boljša na manjših nego na večjih posestvih. Kmet s svojo rodbino navadno sede s služinčadjo k isti mizi, pogosto celo veleposestniki; tudi upravitelj in praktikanti jedo skupno s služinčadjo. Redno se je 5 krat na dan. Zjutraj kava s kruhom, ki je namazan s svežim in okusnim margarinom, včasih tudi z maslom; suh ni nikdar. Delavstvo ima večkrat namesto kave za zajutrak kašo z mlekom

ali kruhovo juho z mlekom. Za obed se kuhajo razne čisto danske jedi, katerih bi se naš želodec težko navadil. Meso se dobi 3 — 5 krat na teden. Juha se kuha redko. Najrajši jedo Danci kašo. Za večerjo se dobi čaj in kruh, namazan z margarinom in obložen z mesnim narezkom in sirom. Ponekod dobiva delavstvo tudi zvečer kašo z mlekom. Za južino dopoldne in popoldne se dobi kruh, namazan z margarinom in obložen z narezkom raznega mesa in sira; zraven se pije doma varjeno pivo brez alkohola.

Da je pri takih razmerah dansko kmetijsko delavstvo s svojim položajem izvanredno zadovoljno in da izseljevanja v tuje dežele Danci skoro ne poznajo, je pač samoobsebi umevno. Gotovo je, da pri naših ubožnih kmečkih razmerah ni mogoče, da bi pojedini kmet n. pr. za vsakega izmed svoje služinčadi dal napraviti posebno sobo. Na drugi strani je pa tudi res, da bi se gotovo 50% kmetijskega delavstva ohranilo našim kmetijam, ako bi kmetje v tem oziru vsaj nekoliko vedeli upoštevati načelo, da je treba posle smatrati takorekoč za člane družine, da jim je treba dajati zadostne, močne in tečne hrane, da jim je treba preskrbeti človeku primerno in v prvi vrsti zdravo stanovanje itd. Danci vse to upoštevajo, zato pa pri njih ni vednih tožb o pomanjkanju kmetijskih delavcev. Danski kmetje niso čakali na to, da bi jim država z raznimi postavami držala delavstvo v domovini, ampak so se tudi v tem oziru ravnali po geslu samopomoči: sami so ustvarili svojemu kmetijskemu delavstvu take pogoje, da z veseljem ostaja na rodni grudi in da niti ne misli na beg iz domovine; dobro so vedeli danski kmetje, da je zadovoljno kmetijsko delavstvo neprimerno bolj uporabno za vsako delo in tako eminenen faktor v gospodarskem napredovanju vsake kmetije.

Upam, da bo tudi slovensko kmetijstvo končno prišlo do tega spoznanja. v. sp.

Uspeh čilskega solitra pri hmelju.

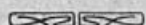
Marsikaj se je že razpravljalo o gnojenju hmelju z umetnimi gnojili, malo dokazov je pa na razpolago, ki bi pričali, katera gnojila bi najbolj učinkovala. V to svrho je treba napraviti natančne poskuse in s pomočjo teh se lahko stopi pred občinstvo ter priporoča gnojenje, ki se je pri poskusih najbolj obneslo. Letošnjo pomlad je napravil posestnik Janez Rojc iz Male Pirešice

pri Petrovčah 1 poskus pri hmelju na sledeči način in kateri se je obnesel, kakor kaže sledeča tabela:

Množina gnojil za 500 drogov	Pridelek od 500 drogov hmelja kg	Večji pridelek v primeri z ne- gnojenim hmeljem kg	Vrednost večjega pridelka K	Stroški gnojenja K	Dobiček v sled gnojenja K
1. Negnojeno	100				
2. 20 kg 40% kal. soli					
40 » superfosfata					
20 » čil. solitra	175	75	127'50	13'40	114'10
3. 20 kg 40% kal. soli					
40 » superfosfata					
15 » žvepl.					
amoniaka	156	56	95'20	12'35	82'85

Nepotrebno je, da bi se potratilo o tem poskusu še veliko besed, vsakdo bode spoznal, da je ono gnojenje najboljše, ki vrže največ čistega dobička. Pripomniti je še, da so se računala gnojila po 100 kg in sicer: 40% kalijevega sol po 13 K, superfosfat 12 K, čilski soliter 30 K in žveplenokisli amonijak 33 K. 1 kg hmelja je pa prodal Rojc po 1 K 70 v.

Gnojilo se je v spomladi in sicer s kalijevo soljo, superfosfatom, žveplenokislim amonijakom ter s polovico čilskega solitra 5. maja; gnojila so se zakopala. Druga polovica čilskega solitra pa se je potrosila sredi meseca julija. S tem pa ni rečeno, da bi se moralo gnojiti vedno v spomladi, ampak se stori to še bolje v jeseni in sicer se vzame v tem slučaju namesto superfosfata Tomasova žlindra, ki se naj s kalijevo soljo zakoplje. Potrosi se še lahko potem k večjemu ena tretina čilskega solitra, ostalo pa v spomladi.

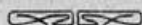
Naj se čebele umore, ali samo omamijo?

V »Steirischer Bienenvater« priporoča nek jako praktičen čebelar, imenom Lackner, da naj se, ko se pobira med in satovje iz slamnatega panja, oziroma, kakor pravimo, »panj podira«, čebel ne pomori z žveplanjem, ampak le omami. Ta čebelar priporoča, naj se rabi za omamljenje čebel soliter in trdi, da je to sredstvo ne le ceno in priprosto, ampak tudi zanesljivo.

Da se čebele omamijo, naj se raztopi navadna žlica solitra v četrtinki litra vode. V to raztopino naj se denejo platnene in volnene cunje, da se namočijo, nato vzamejo iz nje, posuše, denejo v meh za kajenje čebel in prižgejo, ter vtakne pihalno cev v panjevo žrelo. Prejnavedena množina zadošča za močno čebelno družino. Ko so se čebele dobro pokadile, naj se žrelo zatakne in pusti 1—2 minuti pri miru. Prej nego se čebele pokadi, naj se panj krog in krog pregleda in zamaže vse razpoke z ilovico, da ne bo panj pušchal. Nato naj se panj z mesta dvigne in položi na kos platna ali papirja, krog in krog dobro potolče z dlanjo, da padejo čebele iz panja. Ko so se sesule vse čebele iz panja, naj se panj privzdigne, poišče takoj kraljico in jo umori, čebele pa, ki v 10—15 minutah zopet ožive, doda panjem, ki imajo premalo čebel. Čebele drugega panja sprejmejo take čebele prav rade in sicer še rajše, če so iste site medu. Če se hoče to poslednje doseči, naj se čebele, ki se hočejo omamiti, prej nego se jih s cunjami pokadi, razdraži. V to svrho naj se panjevo žrelo pred kajenjem zamaši in nekoliko po stranicah panja z roko tolče.

Ta čebelar zatrjuje, da je letos dvema kmetoma tri slamnate polne panje na ta način omamil in dodal čebele potem svojim panjem. Pravi nadalje, da je imel pri tem sam veliko korist in da sta mu bila tudi kmeta prav hvaležna, ker jima je prihranil mnogo dela in truda. Posluževal se je tega sredstva tudi, ko je prekladal čebele iz slamnatih panjev v one s premakljivimi satniki in pravi, da je zgubil pri tem prav malo čebel.

»Pr. Gosp.«

Vestnik „Zadružne Zveze v Celju“.

Vsem članicam!

Načelstvena seja z dne 6. oktobra t. l. je sklenila, da se priredi v dneh 28., 29. in 30. decembra 1910 v Celju velik zadružni poučni tečaj. V dopoldnevih se bodo delale praktične vaje v knjigovodstvu, osobito se bodo sestavljale bilance za l. 1909. mlajšim zadrugam. V popoldnevih 28. in 29. dec. pa se vrši skupno šest predavanj, ki jih objavimo v prihodnji številki »Zadruga«. Popoldan 30. dec. je prost za odpotovanje. Pozivamo čislane zadruge, da se čimpreje odločijo za obisk te prireditve ter nam tozadevni sklep kmalu javijo.

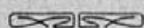
Zadružna Zveza v Celju.

Dopisi.

Zadruga gostilničarjev na Bledu je imela dne 14. t. m. svoj ustanovni občni zbor v hotelu Europa na Bledu, kateri je prav dobro uspel. Poleg gostilničarjev udeležili so se zborovanja zastopnik c. kr. politične oblasti gospod Cordin in načelnika obrtne zadruge in zadrugne bolniške blagajne na Bledu.

Kot zastopnik obrtnega oblastva otvori g. Cordin zborovanje, pozdravi udeležence ter izroči vodstvo zborovanja načelniku pripravljalnega odbora Jakobu Peternelu, kateri takoj vzame v pretres dnevni red. Tajnik pripravljalnega odbora Blaž Kamenšek prebere pravila, pojasni posamezne točke, katere se vse en bloc od občnega zbora odobre. Voljeni so bili sledeči gg.: Jakob Peternel za načelnika, B. Kamenšek za namestnika, odborniki pa: Ivan Zrimec, Vrhunc Josip, Ropret Anton, Korošec Josip, Ravhekar Josip, Mencinger Ivan, Zupan Ivan ter Jos. Žumer. Namestniki so: Rus Ivan, Piber Matevž, Vrinšek Davorin in Černe Miha.

Sklenilo se je tudi enoglasno, da ostanejo vsi obrtni pomočniki gostilničarjev včlanjeni pri zadrugni bolniški blagajni na Bledu. Ker ni bilo drugega predloga, zborovanje zastopnik obrtne oblasti zaključil zahvaljujoč se vsem navzočim za udeležbo.

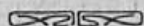

Književnost.

R. Legvart: Živinoreja. Druga knjiga. Govedoreja. Izšla je druga knjiga Legvartove »Živinoreje« in sicer »Govedoreja«. Lepo delo priporočamo najtopleje. Oceno prinesemo v eni prihodnjih števil iz strokovnjaškega peresa. Knjiga stane mehko vezana 2'80 K, trdo vezana pa 3'30 K in se dobi v vsaki knjigarni.

Slovenski kmečki koledar za l. 1911. Četrty letnik tega vsako leto tako bogatega koledarja, ki ga izdaja »Narodna Založba v Celju«, je izšel. Obsega na 232 straneh ogromno gradiva in stane v kljub svoji obsežnosti komaj 1 K, po pošti 1 K 20 vin. Iz vsebine naj omenimo samo lepe povesti »Županova hči«, »Kako je Hajnžek morje videl«, »Kosova Lenčka«; dalje važne in poljudne razprave »Oče Matijevec in davki«, »Trakulje«, »Slov. kmet. šola v Št. Jurju ob j. ž.«; lepi gospodarski spisi »Sadjerejci in dendrin«, »Oskrba travnikov«, »Nekaj o porabi umetnih gnojil« itd. Ta koledar obsega tudi nenavadno mnogo in jako lepih slik. Gotovo

ne bo nikomur žal, ki si ga naroči. Zato opozarjamo vsakogar, naj naroči kmalu, da zaloge ne poide. Naročila se naj pošiljajo na naslov: »Narodna Založba v Celju«.

Zadružne in gospodarske vesti.

H konkurzu Agro-Merkurja v Ljubljani piše »Gorenjec« jako umestno sledeče: »Zadružništvo samonasebi v idealnem pomenu besede, v rokah mož železne volje in eneržije, v rokah ljudi, prožetih ljudskega mišljenja in skupne nesebične vzajemnosti in združitve, je moč, s katero more mali, takorekoč brezpomembni mož nastopati v modernem, novodobnem svetovnem gospodarstvu. Toda žal, da si tudi z zadružno idejo razni koristolovci, mešetarji, sebičneži in malopridneži hočejo napolniti svoje žepe ter tako škodujejo plemenitim osnutkom in organizacijam na podlagi skupne, nesebične vzajemnosti. Temu je kriva splošna današnja vzgoja, katera, namesto da bi skrbela za vzgojo plemenitosti srca, le žal vzgaja nizkotni egoizem in sebičnost! Studi se človeku današnja vzgoja, posebno družba, ako zanese človeka pot med njo. Nič ni slišati plemenitega, koristnega splošnosti, celoti, vedno pa stoji v ospredju samopašnost, pohlepnost. In tu bi bilo treba poseči vmes, odstraniti krvosese in parasite ter jih treščiti v kot pozabljivosti. Toda vidimo baš nasprotno! Taki ljudje se znajo prikupiti s komplimenti, pokloni, frazami in kaj še vsem ter se preriti do vodilnih mest. Proč s takimi, da je naša lastna koža varna! Drugi zopet hočejo z zadružništvom pridobiti široke ljudske mase za svoja načela in jih s tem privezati na sebe. Vendar pridejo vmes uma-zane, hinavske, podle duše, kažejo se vnete strankarske pristaše; s sladkimi besedami upijanjijo voditelje, skrbе za svoje globoke žepe — in taki potem neizmerno škodujejo zadružništvu in pa političnim načelom, katerim bi bilo treba pridobiti tal in pa somišljenikov«.

Obrtna zadruga na Bledu je otvorila zadružno posredovalnico za delo. Vpisnina znaša 50 vinarjev za delodajalca in velja za 4 tedne. Delojemalec se priklasi brezplačno. Vzorec delovanja vzel se je po gostilničarski zadrugi v Ljubljani, katera že več let te posle vodi. Pozivljajo se mojstri in obrtniki ter obrtniški pomočniki, da se priklase. Naslov je enostaven: Načelstvo za posredovalnico dela na Bledu.

Obseg hmeljišč v Avstriji v l. 1910. Poljedelsko ministerstvo je nedavno izdalo začasno statistiko o velikosti površine zemlje, ki je v Avstriji nasajena s hmeljem. Glasom te je bil l. 1910. v Avstriji nasajen hmelj na 20.037 ha; od tega odpada na Češko 73'2⁰/₀, Galicijo 11'4⁰/₀, Štajersko 3'7⁰/₀, Moravsko 3'1⁰/₀ in Zgor. Avstrijsko 2'6⁰/₀. Ako primerjamo te številke z onimi iz l. 1909, vidimo, da so se v l. 1910. hmeljski nasadi omejili, in sicer v celem za 2500 ha (11'5⁰/₀). Najbolj se je to poznalo na Štajerskem (40'2⁰/₀), Zgor. Avstrijskem (38'5⁰/₀), v Galiciji (10'1⁰/₀), na Češkem (4'7⁰/₀); na Moravskem pa so se hmeljski nasadi zvečali za 3'4⁰/₀. Primerjanje obsegov hmeljskih nasadov od l. 1900. do 1910. nam pokaže stalno omejevanje hmeljišč. To je razumljivo, če se pomisli, da stalno naraščujoči stroški ne stojijo v pravem razmerju z negotovostjo pokritja in s cenami hmelja. Tukaj še naj sledi kratek pregled avstrijskega hmeljarstva v l. 1900 do 1910.

	Površina v ha		
	povprečno 1900 do 1909	1909	1910
Češko	14.957	15.390	14.660
Galicija	2.755	2.584	2.291
Štajersko	2.066	3.252	1.945
Moravsko	779	598	619
Zgor. Avstrijsko	834	849	522
skupaj	21.391	22.637	20.037

v. sp.

Zadružništvo kot predmet na kmetijskih šolah. V organu češke zadružne zveze v Pragi, v »Zemědělských Listích« je napisal znani češki zadružnik Adamec daljšo razpravo o pomenu pouka o zadružništvu na kmetijskih šolah. Pravi tam med drugim: Vse delo kmetovalca ide v dvojni smeri: osredotočuje se v živalskih in rastlinskih pridelkih. In na tej podlagi je splošno tudi sestavljen učni red kmetijskih in zimskokmetijskih šol; poleg splošnih predmetov (računstvo, zemljepis itd.) so glavni učni predmeti posamezne panoge pridelovanja rastlin in živine. Kmetijske šole torej učijo svoje učence predvsem in osobito pridelovati (producirati), ne uče jih pa, kako bi naj pridelek vnovčili. Naše kmetijske šole vzgajajo kmete-producente, ne pa tudi kmetov-trgovcev. In vendar je razumna prodaja pridelkov ravno tako važen in bistven del kmetovanja kakor razumno kmetovanje. Da pa bodo naše kmetijske šole vzgajale nele dobre kmete-producente, ampak tudi dobre kmete-trgovce, zato je potrebno, da se na njih uvede

tudi pouk v zadružništvu. V Nemčiji so to potrebo že spoznali in so uvedli zadružni pouk na kmetijskih šolah. Tudi pri nas bodo morali začeti odločilni činitelji o tem resno premišljati. **v. sp.**

Zadružni deleži pri zadrugah z neomejenim poroštvom — nezarubljivi. Najvišje sodišče je izreklo principijelno važno razsodbo, da se zadružni deleži članov zadrug z neomejeno zavezo ne smejo od privatnih upnikov zarubiti. Na Češkem se je namreč zgodil slučaj, da je sodišče v Hebu nekemu upniku eksekucijo proti deležem nekega zadružnika dovolilo, deželno nadsodišče pa ta sklep razveljavilo. Rekurz upnika je najvišje sodišče zavrnilo in v svoji razsodbi med drugim izvaja: »Napačno je naziranje, da ima zadružnik pravico do zadružnega premoženja. Po §§. 55 in 79 zadružne postave sicer lahko zahteva izstopivši zadružnik svoj delež, a le v toliki meri, v kolikor mu ta pripade po računskem zaključku za ono leto, v katerem je izstopil, do rezervnega fonda in do ostalega premoženja zadruga pa nima pravice. Iz tega je razvidno, da ima zadružnik pravico od zadruga terjati izplačilo njegovemu zadružnemu deležu koncem leta izstopa odgovarjajoči vrednostni znesek v denarju, da pa do družabnega premoženja nima nobene pravice«.

v. sp.

Kako dolgo se morajo ohraniti potrjeni računi? Mnogokrat se zgodi, da se zahteva plačilo že plačane in potrjene terjatve. Vzrok je v napačnem vpisu ali če se pozabi izbrisati. Ako v takem slučaju nimaš pobotnice pri roki, se ti lahko zgodi, da moraš zopet plačati. Vprašanje je, kako dolgo treba pobotnice oziroma potrjene račune shranjevati. Račune od trgovcev, ki morajo po postavi voditi trgovske knjige, je treba shranjevati 10 let, ker morajo tudi trgovci svoje knjige 10 let shranjevati. Sicer še po 10 letih terjatev trgovčeva ne ugasne, vendar je težko verjetno, da bi kateri trgovec po preteku 10 let terjal. Za vse druge račune, tudi za poštna oddajnice itd. je pa postavna doba zastaranja 30 let. Davčne terjatve države zastarajo v 6 letih.

Avstrijska gospodarsko-politična centrala. Pod tem imenom je osnoval krščansko-socijalni poslanec vitez Pantz, znan po svojem nastopu proti Hohenblumovi carinski politiki, v Gradcu novo društvo, ki ima namen zastopati interese vseh razredov srednjega stanu. Gre se torej proti »Avstrijski centrali za varstvo kmetijskih in gospodarskih interesov na Dunaju«.

Gospodinjski tečaj na kmetijski šoli v Št. Jurju ob južni žel. V soboto dne 29. avgusta je končal prvi šesttedenski gospodinjski tečaj za kmečka dekleta na kmetijski šoli v Št. Jurju ob

j. ž. Namen tega tečaja je bil, pripravljati kmečka dekleta za njih bodoči poklic kot gospodinje. One naj bi se vsposobile za razumno sodelovanje pri razvoju kmetijstva pri pridelovanju, osobito pa pri umnem predelovanju in porabi pridelkov; spoznajo naj naloge glede dobrobitja družine in naj postanejo zmožne te naloge tudi prav spolnjevati. Da so taki tečaji res občutno potrebni za naše razmere, kaže dejstvo, da se je prijavilo 50 prošnjic; od teh se je lahko za letos sprejelo samo 15. Te so stanovale v zavodu, kjer so dobivale tudi hrano. Poučevalo se je teoretično in praktično in sicer: g. ravnatelj Bellé: vrtnarstvo in poraba sadja (letos vsled bolezni g. ravnatelja samo praktično); g. ing. agr. Jos Zidanšek: govedoreja, svinjereja, perutnistvo ter mlekarstvo; gospodična J. Zemljan, gospodinjska učiteljica: naloga gospodinje v stanovanju in kuhinji, kuhanje, knjigovodstvo gospodinje, skrb za zdravje, strežba bolnikom in pranje. Pri praktičnem delu sta navajala upravnik in vrtnar. Oziralo se je povsod na kmečke razmere in je bil cel pouk strogo naslonjen na praktične potrebe, katere se pojavijo v gospodarstvu; skušalo se je dekletom ob enem vcepiti pravo spoštovanje do dela. Navzlic kratkemu času šestih tednov lahko z veseljem povdarjamo, da se je tečaj izborna obnesel in so končni uspehi pokazali, da se je namen tečaja popolnoma dosegel. Taki tečaji se bodo sedaj vsako leto prirejali na kmetijski šoli.

Srbsko poljedelstvo v l. 1909. Izvrstne uspehe je imelo l. 1909 srbsko poljedelstvo. Kajti vse vrste deželnihi pridelkov, predvsem pa pšenica in koruza, so izkazale ogromne absolutne in relativne donose. Koruze so pridelali 6,500.000 (l. 1908 5,336.914, povprečna letina v poslednjih desetih letih 4,870.000) stotov, pšenice 4,000.000 (3,128.412, oziroma 2,880.000) stotov, rži 260.000 (247.302, ozir. 260.000) stotov, ječmena 650.000 (729.633, ozir. 718.000) stotov, ovsa 500.000 (443.748, oziroma 495.000) stotov, prosa 37.000 (28.253, oziroma 32.000) stotov. Kakovost deželnihi pridelkov je trpela v nekaterih krajih zaradi neugodnega vremena v času zorenja, povprečno je bila pa primerno dobra. Tudi zelenjarstvo, ki je bilo do zdaj v Srbiji slabo razvito, se je napram letu 1908boljšalo. Od trgovskih rastlin goje v Srbiji konopljo, lan, tobak in sladkorno peso. Goiitev sladkorne pese se razširja le počasi. Pridelalo se je na 2675 (lani 2231) ha 666.115 (lani 349.299) q. S tobakom je bilo l. 1909 posejanih 2671 48 (l. 1908 1907) ha, pridelalo se ga je pa 2,101 419 (l. 1908 765.659) kg — Neugoden je pa pridelek sadja. Največjega pomena za srbski izvoz so češplje.

In lanska slaba letina češpeli znači za srbski izvoz l. 1909 znatno izgubo 10 milijonov frankov. Ostalo sadje je dobro obrodilo, toda ne pride v poštev. Za srbsko živinorejo pomenja l. 1909 vsled izgube avstro-ogrškega trga začetek novega razvoja, iskanja novih razpečavališč in trgov.

Srbske kmetijske zadruge na Hrvatskem, v Slavoniji in na Ogrskem. Za 28. septembra je bil sklican v Zagreb kongres srbskih kmetijskih zadrug, a se zaradi nevarnosti kolere ni mogel vršiti, ampak je odgojen na negotovo dobo. Iz poročila, ki se je nameravalo predložiti kongresu, posnemamo, da je stanje srbskih kmet. zadrug v zgoraj imenovanih deželah bilo sledeče: V začetku l. 1909 je bilo 283 srb. kmet. zadrug. Tekom leta se jih je osnovalo 16, prenehali sta dve. Tako jih je bilo koncem l. 1909. vsega skupaj 297. (Danes jih obstoja že 308 in 30 se jih snuje). Od navedenih 297 zadrug jih odpada 177 na Hrvatsko in Slavonijo, 120 na Ogrsko. V teh 297 zadrugah je bilo včlanjenih 10.037 zadrugnikov (131 duhovnikov, 139 učiteljev, 146 trgovcev, 464 obrtnikov, 8868 kmetov, 153 dninarjev, in 136 drugih). Vsi zadrugniki so imeli 84.169 »juter« zemlje, ki je bila vredna najmanj 55.731.606 kron. Hiše zadrugarjev so se cenile na 15.381.115 kron, premičnine na 10.280.927 kron, torej skupaj 81.133.705 kron. Vknjiženih dolgov je bilo 4.843.992 K, nevknjiženih 2.611.966 K.

Vinska trgateg v Turčiji, kjer je vinogradništvo zelo razvito, bo letos jako slaba, komaj polovica lanske. Vzrok temu je bil trajni južnjak v letošnjem poletju, ki je trte osmodil. Slaba letina bo težek udarec za turške vinogradnike.

Poštna hranilnica za Bosno in Hercegovino. Bosanska vlada je 11. t. m. bosanskoemu saboru predložila načrt za postavno ureditev v kompetenco sabora spadajočih agend poštne hranilnice za anektirani deželi. Bosansko-hercegovinska poštna hranilnica začne že z novim letom poslovati.

Hrvati za svoje izseljence. Z ozirom na dejstvo, da se leto za letom velikanske množice naroda izseljujejo iz Hrvatske, Slavonije, Dalmacije, Bosne in Hercegovine v daljni svet, ponajveč v Ameriko, in da se tisoči in tisoči članov naroda in stotisoči narodnega premoženja poizgubijo lastnemu narodu v ogromno fizično in materijelno škodo, z ozirom na vse to so začeli zadnji čas hrvaški odločilni krogi resno premišliati o izseljeniškem vprašanju in o njega ureditvi ter o ozdravljenju izseljeniških razmer. Milijoni krvavo prisluženega denarja so se doslej izgubili vsled zločinskih manipulacij raznih amerikalanskih bankirjev. Saj je samo

v zadnjih dveh letih šlo krog 10 milijonov kron težko prislužnega denarja hrvaških izseljencev na ta način rakom žvižgat. Pri Frank Zottiju so izgubili 3 milijone kron, pri Boži Gojtoviču 500.000 K, pri Gjuri Skrivaniču 300.000 K, pri Ivanu Ubojčiču 60.000 K, pri Kleinu 800.000 K itd., in baš nedavno je padel zopet čikaški bankir Janković.

Da tem večnim nevarnostim stori konec, je sklenila »Hrvatska poljedelska banka v Zagrebu«, ki se je pred nekaj mesci energično lotila izseljeniškega vprašanja, ustanoviti v Ameriki zavod, kateremu bi lahko hrvaški izseljenik mirne vesti zaupal svoje prihranke. V to svrho je sklenila z pred kratkim ustanovljeno slovansko »Bank of Europe« v New-Jorku (First Avenue and 74 Street) pogodbo, glasom katere osnuje »H. p. b.« pri imenovanju »B. o E.« svoj samostojni oddelek pod naslovom »Glavno zastopstvo Hrv. poljed. banke« s svojim lastnim uradništvom.

Delokrog tega zastopstva je: 1. iskati in vzdrževati stike z izseljenci iz Hrvatske, Slavonije, Bosne, Hercegovine, Dalmacije in Istre, jih združevati in organizirati v družabnem in gospodarskem pogledu, ter osebito jih navajati k štedljivosti in na pošiljanje denarja v domovino potom tega zastopstva; 2. izseljencem, ki prihajajo v Ameriko, dajati navodila in nasvete in jih imeti v evidenci glede bivališča in posla, dokler se ne vrnejo v domovino; 3. preskrbovati jim v slučaju potrebe delo in streho, dokler ga nimajo; 4. dajati jim pravne nasvete in opravljati njihove pravne posle in transakcije, katere imajo rešiti v Ameriki in v domovini; 5. dvakrat na mesec izdajati časopis »Hrvatski izseljenik« v svrho informacij izseljencem v vsakem oziru ter 6. končno storiti vse, kar je na korist hrvatskim izseljencem.

Hrvatski »Amer kanci« se bodo gotovo z veseljem oprijeli tega domačega zavoda.

Velika in važna naloga tega podjetja pa bo tudi, skušati omejiti čezmerno izseljevanje s tem, da bo dajalo hrvaškemu narodu v domovini redno točne in resnične informacije o razmerah v Ameriki. Ljudstvo mora priti končno do prepričanja, da Amerika ni dežela mleka in medu, ampak baš tako kot pri nas »solzna dolina«, kjer uspevajo in morejo uspevati le pridne roke in zdrav razum.

Veliko zaslugo pa bi si pridobila »Hrv. poljed. banka« in globoko hvaležnost slovenskega naroda bi si zasigurala, ako bi sprejela v svoj delokrog tudi naše slovenske izseljence. Naj bi

merodajni činitelji imenovanega zavoda o tem premišljali in po temeljitem prevdarku potrebno ukrenili. v. sp.

Zanimiv zadružni poskus. Kakor pri nas na Slovenskem, tako trpi kmetijstvo tudi drugod na vedno večjem pomanjkanju delavskih moči. Ljudje se izseljujejo, in najboljši delavci gredo v tujino. Nekoliko časa se je dalo temu odpomoči z nakupom strojev, a izseljevanje se je ponekod tako razvilo, da je pomanjkanje kmetijskega delavstva grozilo postati za kmetijstvo naravnost kritično. Zanimivo je bilo tozadevno opazovati razmere v deželah, kjer je jako mnogo veleposestev, na katerih je bilo upeljana akordno delo. Opazilo se je tam, da ljudstvo ne uhaja v takih množicah v tujino. Da bi se uvedlo akordno delo na malih kmetijah, je skoraj nekaj nemogočega. Zato so prišli na Moravskem na idejo poskusiti rešitev tega vprašanja na zadružni podlagi. V Zdouneckem okraju je tamošnje gospodarsko društvo osnovalo zadrugo, ki ima za nalogo akordno obdelovanje zemljišč svojih članov. Zadruga si bo oskrbela v to svrhu slovaške delavce, katerim bo plačevala akordne mezde. Delavci bodo dobivali skupno hrano in glavni del meзде se bo izplačal šele po dovršenem delu. Člani zadruga oddajo en del svojih posestev zadrugi v obdelovanje, ostali del pa si obdrže za-se in za svojo družino. Radovedni smo, kako se bo ta poskus posrečil. v. sp.

Davek na vrednostni prirastek sta upeljala kranjski in tirolski deželni zbor, in sicer na podlagi odloka finančnega ministerstva iz sept. 1909, v katerem je to deželne zbore pozvalo, naj upeljejo davek na prirast vrednosti (Wertzuwachssteuer). Kranjski deželni zbor je sklenil tako postavo z veljavo do 31. dec. 1917, iz česar je očitvidno, da postavodajalci sami niso preveč zaupali v uspehe postave; tirolski deželni zbor je sklenil podobno postavo 9. novembra t. l.

Jubilej ruske državne banke. To leto je slavila ruska državna banka 50-letni jubilej obstanka. Uloga, ki jo je igrala ta banka v ekonomskem in financijelnem življenju Rusije, je jako znamenita. Osnovana je bila l. 1860. s temeljno glavnico 15 milijonov rubljev. V prvem letu obstanka diskontirala je do 32 milj. rubljev menic, dala 12 milijonov predujmov na vrednostne papirje in imela do 62 milj. vlog. Že v prvem desetletju obstanka pod znamenitim ravnateljem Lamanskim je pokazala banka izreden napredek. Imela je 42 podružnic, 35 milijonov temeljne glavnice, in njene menične operacije so dosegle višino 57 milijonov rubljev, predujmi 33 milijonov rubljev, in vloge so narasle na 173 milj. rub. L. 1885. in 1897.

pomenita za banko znamenito epoho. L. 1885 je dobila v prvič metalni fond 171'5 milj. rubljev, l. 1897. pa je bila uvedena na Ruskem zlata valuta, in je s to uvedbo državna banka izvedla tudi regulacijo emisije papirnih rubljev. Ta se je omejila in je morala imeti najmanj 50% svoje vrednosti pokritja v zlatu. Minolo leto je krožilo v Rusiji za 1230 milj. rubljev papirnatega denarja. Skupna svota zlata se je zvišala od 16. sept. 1908 do 16. sept. 1909 od 1208 milj. rubljev na 1330 milj. in je l. 1909 znašal čisti dobiček 17,345.396 rubljev.

Peti svetovni mlekarški kongres v Štokholmu. Komite petega svetovnega mlekarškega kongresa, ki se bode vršil od 28. junija do 1. julija 1911, je ravnokar razposlal program, ki je sledeči: Sekcija I. Mlečna produkcija. 1. Vpliv različnih krmil na kakovost in množino mleka. 2. Vpliv raznih gnojil na krmilne rastline z ozirom na kakovost mleka in mlečnih izdelkov. 3. Pomen kontrolnih društev za mlečno produkcijo. 4. Kako urediti živino-zdravniško kontrolo v hlevu z ozirom na produkcijo mleka. 5. Kako organizovati zdravniško kontrolo nad hlevskim osebjem. 6. Katerim splošnim pogojem mora odgovarjati sveže mleko in kondenzirano mleko. 7. Ocenitev in uporaba raznih metod za presojevanje mleka za vsakdanjo potrebo, za izdelovanje masla, sira itd. 8. Vrednost homogenisiranega mleka za otroke in odrasle. 9. Kontrola sirarstva. 10. Katerim pogojem mora odgovarjati producent in mlekarško osebje. — Član kongresa je lahko vsakdo, ki se prikladi pri Chr. Barthelu v Štokholmu ter mu pošlje 10 kron. — Kmetijska društva, mlekarška društva, poskušne postaje in mlekarške šole morejo poslati svoje zastopnike. Člani kongresa dobe brezplačno vse referate in publikacije, ki bodo izdane v švedskem, nemškem, francoskem in angleškem jeziku.

